

Handläggare
Agneta Elfving
Telefon: 08-50805294

Till Hässelby Vällingby
stadsdelsnämnd
2024-12-19

Begäran om yttrande över revisionsrapport 2 orosanmälningar i förskolan

Förvaltningens förslag till beslut

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens yttrande till revisionskontoret.

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat om det i stadens förskoleverksamhet finns arbetssätt som säkerställer att socialtjänstlagens anmälningsskyldighet uppfylls. Stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby och Järvas arbetssätt har granskats. Även förskolenämnden och socialnämnden har berörts av granskningen. De granskade stadsdelsnämndernas förskolor har arbetssätt för att identifiera barn som riskerar att fara illa. Men trots det förekommer att förskolepersonal inte anmäler oro till socialtjänsten i enlighet med lagkraven. Revisionskontorets samlade bedömning är därför att de granskade stadsdelsnämnderna inte fullt ut säkerställer att förskoleverksamheten uppfyller socialtjänstlagens anmälningsskyldighet

Bakgrund

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Enligt barnkonventionen, som är svensk lag sedan 2020, är vuxna i barns närhet skyldiga att skydda barn från all form av misshandel samt vanvård. Socialtjänstlagen anger att förskolepersonal är skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. I Socialstyrelsens rapport "Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa" beskrivs att förskolan anmäler i väsentligt mindre utsträckning jämfört med andra aktörer så som skola och polis. Risk finns därför att socialtjänstlagens anmälningsskyldighet inte följs i stadens förskolor, vilket kan leda till att barn som riskerar fara illa inte uppmärksammas i ett tidigt skede.

Ärendet

Granskningen har genomförts genom intervjuer med verksamhetsnära personal så som rektorer, förskolepersonal, socialsekreterare, specialpedagoger och barnpsykologer. Intervjuer

har även skett med berörda avdelningschefer, enhetschefer, biträdande enhetschefer, utredare samt strateger vid de ansvariga nämndernas förvaltningar. En enkätstudie har genomförts för att inhämta information om förskolepersonalens upplevelser av processen att göra en anmälan om oro.

Revisionskontoret bedömer att stadsdelsnämndernas dokumenterade rutiner för orosanmälningar i förskolan inte är tillräckligt tydliga för att vägleda förskolepersonalen. Rutinerna behöver utvecklas avseende tillvägagångssätt och ansvar. Även information om anmälningsskyldigheten och vilka tecken hos barn och vårdnadshavare som förskolepersonal bör vara uppmärksamma på behöver utvecklas.

Vidare bedömer revisionskontoret att stadsdelsnämndernas socialtjänst i huvudsak uppfyller socialtjänstlagens krav när det gäller handläggning av orosanmälningar. Återkoppling sker till förskolan enligt de bestämmelser som följer av socialtjänstlagen och sekretesslagstiftningen. Revisionskontoret noterar dock att förskolepersonal inte har deltagit vid de möten som socialtjänsten har med vårdnadshavare under förhandsbedömningen.

Lagstiftningen anger att den som anmäler bör bjudas in till anmälningsmöte om det är till barnets bästa.

Både förskolenämnden och socialnämnden redovisar årligen statistik över orosanmälningar på aggregerad nivå. Det finns dock ingen analys kopplad till statistiken. Det finns heller ingen analys på stadsdelsnivå. Revisionskontoret anser att en systematisk uppföljning och en mer utvecklad analys skulle kunna användas som underlag för arbete med att identifiera eventuella brister eller utvecklingsområden avseende anmälningsskyldighet. Analysen bör genomföras i samarbete mellan förskola och socialtjänst eftersom båda verksamheterna har viktig information som kan vara till nytta i analysarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har påbörjat arbetet med att säkerställa att följande rekommendationer följs:

- Säkerställa att anmälningsskyldigheten vid misstanke om att barn far illa efterlevs och att den inte blir föremål för övervägande av förskolepersonalen.
- Säkerställa att varje förskola har tydliga rutiner för orosanmälningar.
- Säkerställa att, om behov finns utifrån barnets bästa, förskolan deltar i socialtjänstens möten med vårdnadshavare under förhandsbedömningen.

- Systematiskt analysera orosanmälningar för stadsdelsområdet.

Förvaltningens förskolor har skriftliga rutiner för att anmäla oro till socialtjänsten och intervjuerna visar att rutinerna är kända. Rutinen har efter granskningen reviderats vad gäller tillvägagångssätt och tydligare information om anmälningsskyldigheten. Granskningen visar att det finns arbetssätt för att identifiera barn som riskerar att fara illa. Förskolepersonal observerar barnens beteende och utveckling samt lyssnar till det som barnen talar om. Det kan exempelvis handla om att barnet upplevs rädd för sin vårdnadshavare, har bristande hygien, är hungrig och trött, har omfattande frånvaro, uttrycker att mamma/pappa slår mig. Tidiga insatser, särskilt under de första tre till fem åren, är avgörande för barns utveckling, eftersom hjärnan då är som mest formbar och känslig för både positiva och negativa erfarenheter. Ju tidigare ett barn som far illa får stöd, desto större är möjligheten att förbättra barnets livssituation och minska framtida problem, som svårigheter i skolan, psykisk ohälsa och social utsatthet.

Avdelningen för barn och unga inom Hässelby- Vällingbys socialtjänst har återkommande föreläsningar, både digitala och fysiska för alla medarbetare som kommer i kontakt med barn och unga och är anmälningsskyldiga. Information ges om processen att anmäla oro samt om utredningsfasen som följer. I oktober 2024 hade all förskolepersonal en planeringsdag då denna information gavs till alla som omfattas av anmälningsskyldigheten. Minst två gånger per år ges också information på arbetsplatsträffar där socialtjänsten ibland deltar.

Förskolepersonalen har också tillgång till konsultation och rådgivning av socialtjänsten vilket upplevs som ett stort stöd.

Trots att anmälningsskyldigheten är absolut och inte får bli föremål för överväganden av den som är anmälningsskyldig så framkommer det i enkäten och intervjuerna att förskolepersonal känt oro men att oron ändå inte anmälts eller anmälts sent. Orsaker som anges är främst osäkerhet eller oenighet kring allvarlighetsgrad och rädsla för vårdnadshavares reaktion. Lagen är tydlig med att det handlar om en *misstanke* om att ett barn skulle kunna fara illa, och socialtjänsten har ett ansvar att hjälpa till att brygga över den oron kopplat till vårdnadshavarnas reaktion. Socialtjänsten bör vara tydligare i sin kommunikation med vårdnadshavarna om att de tar över ansvaret från förskolan och att det inte finns något alternativ för förskolan än att göra en anmälan.

De behöver trygga både förskolan och vårdnadshavarna om att alla vill familjerna väl.

Revisionen noterar att förskolepersonal inte har deltagit vid de anmälningssmöten som socialtjänsten har med vårdnadshavare under

förhandsbedömningen trots att lagstiftningen anger att den som anmäler bör bjudas in till anmälningsmöte om det är till barnets bästa. Som ett direkt resultat av granskningen har en översyn av detta påbörjats liksom en mer systematisk hantering av inkomna orosanmälningar där analysen kan utgöra underlag för arbete med att identifiera eventuella brister eller utvecklingsområden avseende anmälningsskyldigheten.

Förskolenämnden fick i budget 2024 uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för barnhälsoarbetet där arbetet med orosanmälningar ingår. Ett stödmaterial för samverkan mellan socialtjänsten och förskolan om barn som far illa eller riskerar att fara illa har påbörjats. Stödmaterialen ska omfatta gemensamma rutiner och former för uppföljning samt vara enkelt och tillgängligt för utövare i vardagen, såväl förskolepersonal som socialtjänst.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Hässelby-Vällingby
stadsdelsförvaltning

Birgitta Thulén
Ansvarig
Hässelby-Vällingby
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Begäran om yttrande

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2024-11-25
Birgitta Thulén, Avdelningschef	2024-11-25